

S projektom VrH Julijcev do izboljšanja stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov v Triglavskem narodnem parku

Namen projekta VrH Julijcev, ki ga sofinancirata Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija, je vzpostaviti primerne pogoje za dolgoročno ohranitev osmih kvalifikacijskih vrst in štirih habitatnih tipov na območjih Nature 2000 v Triglavskem narodnem parku. Obravnavane vrste in habitatni tipi so v neugodnem ali celo slabem stanju brez pričakovanega izboljšanja v prihodnosti. Izbrane vrste so alpska možina, hribski urh, veliki pupek, belka, kotorna, tripusti detel, gozdni jereb, divji petelin in habitatni tipi: vrstno bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom na silikatnih tleh, gorski ekstenzivno gojeni travniki, aktivna visoka barja, trde oligo-mezotrofne vode z bentoškimi združbami parožnic. Projekt vodi Javni zavod Triglavski narodni park, ki bo s projektnimi partnerji Zavodom za gozdove Slovenije, Zavodom Republike Slovenije za varstvo narave, Društvom za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Turizmom Bohinj, Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije, Občino Tolmin, Planinsko zvezo Slovenije in Zavodom za ribištvo Slovenije izpeljal pomembne varstvene in omilitvene ukrepe.

Slika 1: Alpska možina (foto: B. Oblak)

Zavod za gozdove Slovenije je aktivno vključen v izvajanje nalog, povezanih z gozdnim prostorom. Poleg usmerjanja ali prilagajanja gozdarske dejavnosti ter posredno tudi ostalih oblik rabe prostora in naravnih virov v gozdnih narodnega parka ima pomembno vlogo pri neposrednem izboljševanju habitata za divjega petelina (*Tetrao urogallus*) in gozdnega jereba (*Bonasa bonasia*). Slabšanje kakovosti habitata še dodatno prispeva k slabemu stanju teh dveh vrst, saj v gozdnem prostoru s prevlado iglavcev potrebujeta bogato zeliščno plast z jagodičjem, pester grmovni sloj in manjšinske pionirske drevesne vrste. Na Pokljuki in Mežakli se bo v ta namen izvedlo sadnjo plodonosnih in prehransko ugodnih grmovnih ter drevesnih vrst. V presvetlitvah čistih smrekovih sestojih se bo v sklopu projekta VrH Julijcev posadilo 10.000 sadik plodonosnega drevja v manjših jedrih, kjer so pomembna območja za divjega petelina in gozdnega jereba. Očistili bomo tudi že obstoječe preseke in s tem pridobili tako pomembne presvetlitve za uspevanje plodonosne zeliščne in grmovne plasti.

Divji petelin je kot vse koconoge kure izjemno občutljiv na vznemirjanje zaradi različnih oblik človekovih prostočasnih aktivnosti v gozdnem prostoru. Posebej intenzivno obremenitev predstavlja pohodništvo, v širšem gozdnem prostoru pa nabilništvo. Problem vznemirjanja je najbolj izrazit na Pokljuki, kjer se številne športno rekreativne dejavnosti odvijajo neposredno v habitatu divjega petelina. Pokljuška planota je lahko dostopna in zanjo je značilna velika odprtost gozdov z gozdnimi cestami, kar dodatno prispeva k prometni obremenitvi. Pritisk na ta območja se bo v okviru projekta VrH Julijcev poskušali omejiti z uveljavitvijo mirnih območij. Na najbolj obremenjenih, za ogrožene vrste pomembnih območjih, se bo prostorsko, časovno in po obsegu prilagodilo obiskovanje ter izvajanje prostočasnih dejavnosti.

Visoka barja na pokljuški planoti so v splošnem dobro ohranjena, a tudi njih vse bolj ogrožata naraščajoči pritisk obiskovalcev in neprimerno vzdrževanje ter uporaba cest na tem območju.

Gozdarstvo v času in prostoru

Raba in rekreacijske dejavnosti na barjanskih površinah niso dovoljene, saj so negativne posledice na občutljivi šotni površini opazne še desetletja.

Prav tako je negativen populacijski trend značilen za triprstega detla (*Picooides tridactylus*), ki je indikator iglastih gozdov z višjim deležem odmrlega drevja. Intenzivno gospodarjenje z gozdovi na planotah Pokljuke in Mežakle namreč znižuje obseg in kakovost habitata, saj je količina mrtvega in odmirajočega lesa iglavcev v obliki še stoječih ali pa že padlih debel najpomembnejši dejavnik za to vrsto. Za izboljšanje stanja triprstega detla je načrtovan odkup določenih gozdnih zemljišč v zasebni lasti na Mežakli ter njihova izločitev iz gospodarjenja, s čimer se bo dolgoročno zagotovilo potrebno količino mrtve lesne mase. Na Pokljuki se bo primernejši habitat za triprstega detla z več odmrle lesne mase zagotavljal z ukrepi pogodbenege varstva.

Zbiranje podatkov in priprava terena poteka že celo leto. Lani se je posadilo prvih 1350 sadik plodonosnih dreves na območju Mesnovca in s tem se je vzpostavilo pogoje za izboljšanje življenjskega prostora za divjega petelina in gozdnega jereba na Pokljuki. Stanje po ukrepih se bo še naprej spremljalo, primerjalo s stanjem pred izvedenimi ukrepi in se o rezultatih poročalo.

Brigita Oblak

Slika 2: Območje primerno za sadnjo plodonosnega drevja (foto: B. Oblak)